

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Монастирської Х.Р. на тему «Мовно-естетичні функції алегорії (на матеріалі україномовного художнього тексту)»

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Алегорія була і залишається важливим засобом моделювання художньої реальності та художнього мовлення від давніх зразків фольклорних текстів – аж до творів постмодернізму, чи то пост-постмодернізму. Проте досі ми не мали спеціального дослідження, у якому всебічно й системно було б розкрито особливості функціонування алегорій у сучасних українських художніх текстах.

Теоретичну основу дослідження склали праці таких науковців як: Г.Г. Гадамер, М.Ф. Алефіренко, О.Ф. Лосєв, В.І. Кононенко, М.О. Новикова, І.М. Шам, Ц. Тодоров, К.О. Панасенко, а також: М.В. Моклиця, Л. Блумфілд, П. Крісп, Н. Фрай, А. Вежбицька, Дж. Лакофф, М. Джонсон та ін.

Дисертація відповідає філологічному профілеві ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 10 від «01» листопада 2016 року) та уточнено на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 2 від «27» лютого 2018 року), а також Науковою радою «Українська мова» Інституту української мови НАН України (протокол № 84 від «04» грудня 2019 року).

Наукове завдання, розв'язання якого отримано в дисертації. Метою наукового дослідження є встановити та проаналізувати семантичні особливості алегорії: засоби та особливості її вираження в українському художньому тексті кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Для досягнення зазначеної мети у дисертаційній роботі поставлені такі завдання:

1. встановити лінгвістичний статус алегорії та різницю між поняттями алегорія і символ, алегорія і метафора;
2. систематизувати критерії типологізації алегорійних засобів та виявити типи алегорій, які є характерологічними для сучасного україномовного художнього тексту;

3. простежити специфіку, лінгвокогнітивний та мовно-ігровий механізм об'єктивації алегорії;
4. проаналізувати мовно-естетичні засоби вираження алегорій на матеріалі українських художніх текстів;
5. виявити смислові трансформації алегорії, встановити їхні типи, визначити контекстні умови семантичних зрушень;
6. описати особливості мовностилістичного функціонування алегорій у сучасних художніх текстах;
7. схарактеризувати особливості функціонування національно-культурного мовного компонента у структурі алегорії.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що у дисертації вперше одержані такі нові наукові результати:

- у роботі зроблено спробу системного дослідження мовно-естетичних функцій алегорії на матеріалі сучасних українських літературних текстів;
- введено в обіг нову мовознавчу одиницю дослідження – алегорему, визначено її характерологічні властивості, науково обґрунтовано її розмежування від словесного символу;
- за основу взято теорію алегорії з позицій її мовностилістичного статусу, встановлено лінгвістичну природу алегорії;
- визначено її диференційні ознаки та мовно-ігрову специфіку на ґрунті сучасного художнього дискурсу;
- виокремлено функційне навантаження алегорій;
- запропоновано семантичну типологію алегорій з опертям на власне сучасні художні тексти;
- виявлено тяжіння алегорії до комунікативно-прагматичної спрямованості;
- зазначено особливості інтенсифікації національно-культурного компонента у семантичній структурі алегорії;
- виокремлено низку мовно-естетичних засобів вираження алегорії в українських текстах.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження. Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані та достовірні. Це обумовлено застосуванням сукупності методів наукового пізнання, серед яких функціонально-семантичний аналіз, який слугує для характеристики функціонально-семантичних особливостей алегорій та мовно-естетичних

засобів їх вираження у сучасних українських художніх текстах. Індуктивний метод включає збір та систематизацію матеріалу дослідження. Дедуктивний метод є основою узагальненого аналізу, задля виявлення характерних рис у функціонально-семантичній парадигмі алегорійних висловлень. Застосовано дефінітивний метод та виокремлено робоче визначення алегорії з урахуванням критичного аналізу існуючих теорій у лінгвокультурології та лінгвопоетиці. Послугуючись методом теоретико-концептуального аналізу, що визначається критичним аналізом концепцій, наявних в українському й зарубіжному мовознавстві стосовно понять алегорія, символ, метафора; було встановлено їхні диференційні ознаки, відтак з'ясовано об'єкт, предмет, мету й завдання дисертаційної роботи. За допомогою компонентного та контекстного аналізів здійснено типологічну класифікацію алегорем з урахуванням їхньої семантики й структури.

Практичне значення одержаних результатів сприятиме подальшому дослідженню лінгвальних особливостей алегорій у функціонально-семантичному аспекті, зокрема поглибленню знань про функціонування й трансформацію алегорійних смислів в українській літературній мові. Теоретико-методологічні принципи аналізу алегорій в сучасному українському художньому тексті, висвітлені у дисертації, можуть мати застосування у процесі дослідження проблем функціональної семантики інтертекстових одиниць української мови, інтерпретації художнього тексту й відкриває перспективи для дослідження алегорії в окремих функційних стилях української мови.

Апробація матеріалів дисертації. Основні результати дослідження оприлюднені на міжнародних, всеукраїнських конференціях, зокрема:

1. Міжнародна науково-практична конференція «Таврійські філологічні наукові читання» (м. Київ, 27-28 січня, 2017);
2. Республіканська науково-практична конференція «Лингвистика, лингводидактика, лингвокультурология» (Минск, 23-24 лютого, 2017);
3. Międzynarodowa Konferencja Młodych Ukrainistów i Badaczy Słowiańszczyzny Wschodniej. Варшава: Варшавський Університет, 31.05.2017 р.;
4. XIII Міжнародна наукова конференція «Семантика мови і тексту» (м. Івано-Франківськ, 28-29 вересня, 2018);
5. III Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні

проблеми літературознавства та мовознавства». Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 13 грудня 2018 р.;

6. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми мовознавства, літературознавства та перекладознавства». Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 17-18 травня 2019 року;

І Щорічні науково-звітні конференції факультету філології ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (м. Івано-Франківськ, 2017-2020 рік).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях здобувачки. Основні положення дисертації опубліковано у 7 наукових працях, серед яких 3 статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з філологічних наук, 1 стаття – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 1 стаття – у Віснику Прикарпатського університету, 2 наукові праці – у збірниках наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних, всеукраїнських конференціях.

Список публікацій здобувачки за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

1. Монастирська Х.Р. Засоби творення комічного в творах української та англійської художньої літератури (алегорійні пропріальні номінації). Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис». 2018. № 3. С. 170-174.

2. Монастирська Х.Р. Алегорема як мовно-естетична категорія (на матеріалі постмодерного українського художнього тексту). Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: «Філологічні науки» (мовознавство). 2019. № 1. С. 108-113.

3. Монастирська Х.Р. Комунікативна функція алегорії у сучасному українському художньому тексті. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія». 2019. №43. Т.1. С. 52-55.

4. Монастирська Х.Р. Лінгвокогнітивна інтерпретація алегорії в українському художньому тексті (з англійськими паралелями). STUDIA UCRAINICA VARSOVIENSIA. 2018. № 6. С. 217-223.

Матеріали наукових конференцій:

1. Монастырская К.Р. Трансформация аллегоремы (на материале украинских сказок и басен). **Лингвистика**, лингводидактика, лингвокультурология. Актуальные вопросы и перспективы развития : материалы I Республиканской научно-практической конференции с международным участием. Минск : Изд. центр БГУ, 2017. С.36-36.
2. Монастирська Х.Р. Атрибутивно-субстантивні структури як різновид сполучуваності алегореми (на матеріалі українських та англійських художніх текстів). Таврійські філологічні наукові читання. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 27-28 січня 2017. С. 184-186.

Наукові праці, які додатково відображають матеріали дисертації:

1. Монастирська Х.Р. Мовно-естетичні засоби вираження алегорії (на матеріалі текстів роману «Дім на горі» та повістей В. Шевчука). Вісник Прикарпатського університету. Сер. Філологія. 2019. Вип. 46. С.28-33.

Характеристика особистості здобувачки.

Монастирська Х.Р. у 2014 році закінчила ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за напрямом підготовки «Філологія» та здобула кваліфікацію бакалавра філології (англійська мова і література). У 2015 році закінчила ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», здобула ступінь магістра, за спеціальністю «мова і література», кваліфікація «філолог, викладач англійської, німецької мов і зарубіжної літератури». З 01.10.2016 до 30.09.2020 – аспірантка кафедри української мови ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою з правильним вживанням лінгвістичної та спеціальної термінології. Стиль викладених в дисертації матеріалів дослідження – науковий.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Робота не містить елементів плагіату чи самоплагіату.

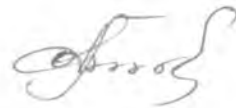
Як результат попередньої експертизи дисертації Монастирської Х.Р. «Мовно-естетичні функції алегорії (на матеріалі україномовного художнього тексту)» у межах фахового семінару, який було проведено на базі кафедр української мови та загального та германського мовознавства факультету філології ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», та повноти основних результатів дослідження:

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову повизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Монастирської Х.Р. на тему «Мовно-естетичні функції алегорії (на матеріалі україномовного художнього тексту)».
2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем повизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Монастирської Х.Р. відповідає спеціальності 035 «Філологія» та вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.
3. Рекомендувати дисертацію Монастирської Х.Р. на тему «Мовно-естетичні функції алегорії (на матеріалі україномовного художнього тексту)» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 035 «Філологія».

Рецензент:

завідувач кафедри французької філології
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
доктор філологічних наук, доцент

О.А. Бігун

Рецензент:

доцент кафедри англійської філології
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
кандидат філологічних наук, доцент

Ю.М. Велikorода

